

Història, literatura i poesia

Sovint la història la llegim als llibres i la sentim allunyada de nosaltres, un conjunt de fets esdevinguts en una altra època i en unes altres coordenades, unes dades i uns noms que semblen formar part d'una altra realitat. La lectura del llibre de Joan Gasull *El pacifista que pretenia volar una discoteca* ens apropa a uns fets històrics des de l'experiència viscuda, uns fets no tan llunyans en el temps i que van tenir relació amb el nostre institut.

La sessió, desenvolupada el passat 22 de març i que va comptar amb la presència de l'autor, va tenir una posada en escena innovadora i excepcional: uns alumnes de l'*Aula de Teatre Eduard Bartolí*, Jaume Verdaguer i Nina Jaume, dirigits per Laia Alsina i Enric Jiménez van dur a terme una lectura dramatitzada dels primers capítols de la novel·la. Una manera vívida i propera d'entrar en un text i veure'l i viure'l amb nova intensitat.

A continuació, Joan Gasull va explicar l'argument de la novel·la, basada en uns fets reals que ell i els protagonistes van viure en primera persona i de manera molt dramàtica; en aquest sentit, l'autor va destacar que tot el que s'explica en el relat – l'ambient, les classes a l'institut, els professors, la majoria dels noms dels personatges – està basat en el que va passar i ens els seus records, contrastats amb converses diverses amb altres testimonis i amb una necessària tasca de documentació que ha dut a terme.

D'aquesta manera Gasull ens va explicar l'ambient de l'època, l'arribada del turisme, el maig del 68, la dictadura franquista i com l'any 1969, en Francesc Tubau, el seu company d'estudis, va voler volar la discoteca de Platja d'Aro *Tiffany's* amb uns explosius robats a una cantera de Roses, ja que considerava que aquesta empresa simbolitzava el turisme que sostenia econòmicament el franquisme. El detonador li va proporcionar el seu amic Miquel Piñeiro, també company a l'institut, que el va aconseguir en el lloc i moment més insospitat: en un viatge de final de curs. Així va ser ja que en el viatge a Itàlia -on els acompanyava la seva professora, l'admirada poetessa i escriptora Maria Àngels Anglada- va contactar amb un grup d'anarquistes que li van proporcionar el detonador. Gasull recorda com els joves més radicals havien comprat pòsters polítics a una famosa llibreria de Florència, quelcom molt perillós en aquella època; quan la Maria Àngels Anglada va obrir el compartiment del tren i va veure tota una estesa de pòsters comunistes, del Che, i de defensa de la revolució cubana, va dir-los que quan arribessin a l'estació de Perpinyà fessin el favor de desfer-se de tot allò, perquè en arribar a la frontera espanyola els problemes haurien estat considerables per a tots.

L'atemptat, mal planificat, va fracassar i la mateixa nit de l'intent de fer volar la discoteca *Tiffany's* en Francesc Tubau va ser detingut. La guàrdia civil va anar a buscar en Miquel Piñeiro; aquest, amb un pare guàrdia civil, una mare anarquista i uns avis jueus que havien mort als camps de concentració nazis, va agafar un veritable atac de nervis quan va ser detingut. A en Joan Gasull també el detingueren, en aquest cas acusat de ser encobridor, tot que l'únic que va entrar a presó i s'hi va passar força anys va ser en Francesc.

L'evocació d'aquests fets per part de l'autor va anar acompanyada d'un seguit de documents emocionats; així ens mostrà les cartes que en Francesc li enviava des de la presó, unes cartes escrites en un paper molt fi per així poder-les amagar dins pots de conserva i sortir de la presó cap al seu destinatari. Amb lletra polida en Francesc parla de la seva desesperació i demana un advocat. També ens ensenyà fotografies de l'època on hi apareixien ells tres i també en Joan Ferrerós, posteriorment primer catedràtic de llengua catalana de l'institut, que formava part d'algunes sortides del grup.

La sessió es va cloure amb la lectura de la sentència que condemnava a en Joan a uns mesos de presó, el document del consell de guerra que va portar en Francesc a la presó i també amb còpies de les cartes que aquest darrer enviava a Maria Àngels Anglada. La poetessa, emocionada i commoguda amb la dura peripècia del seu alumne, li va dedicar versos que han esdevingut cèlebres.

*Et deixaré, si vols, la veu
mentre tu tens els llavis closos.*

*Molt lentament he après els mots
i l'aspre foc que els encadena:
són teus i en canvi et prendré un poc
de la teva llarga tristesa
Vinc a la riba del teu mar
d'ones amargues amb pas tímid
i duc caretes somrients
des de la meva platja incerta.
Amb trencadissos crits d'ocells
lluïto amb les aigües remoroses.
Et deixaré, si vols, la veu
desavesada ja de roses.*

Una sessió de literatura i història que ens ha colpit, ens ha format i ens ha ajudat a entendre una època. La història explica la literatura i la literatura explica la història; i al final, els versos d'una poetessa, bateguen més enllà el temps.